

Til minnis um Pedda

Hann kom í goðari tíð. Langt fyrri ávatalað. Spurði, um nú alt var í lagi. Tað var tað. Men vit hildu kortini, at vit skuldu fáa onkran stillara afturat. So vit gjørdur. Og stutt fyrri klokkan tólv, tá freistin var úti, setti Pedda sitt navn undir og handaði býradsformanninum listan við vøleikum og stillarum.

Pedda — Jens Petur Egholm — er farin og Sudurstreymoyar Javnaðarfelag hevur mist ein trúfastan og góðan lim. Hann hevur gjøgnum mong ár verið hesum felag ein hollur og trúgvur stuðul. Bæði sum vølevari og sum virkin limur.

Sogan oman fyri er frá býradsvalinum fyrri stívliga teinum árum síðani. Hon gevur okkum eina mynd av einum ábyrgdarfullum og hjálpsomum manni.

Okkum ungu, sum høvdu tikið við í stjórn Sudurstreymoyar Javnaðarfelags, legði hann lag á, og kom við ráðum og upplýsingum, tá fyrsta valið stóð fyrri durum — so beinasamur hann var.

Pedda lutur lá ikki eftir valdagin. Henda dagin — og valdagarnir eru mangir gjøgnum árin — lá tann vinnuliga koyringin ikki fremst í huga hansara. Hesar dagar galt um at savna stuðul til tann flokk, hann var limur í.

Teir fundir, hann ikki luttok á, eru fáir. Og altíð við tí bláa og vinsæla orðinum. Hann hevði eina vanda medferð.

Í Sudurstreymoyar Javnaðarfelag verður Pedda saknaður. Tað verður hann eisini av havnarfólki, øllum teimum sum hann í dagliga yrki sínum sum bilforari flutti. Eins

trúgvur, hann var móti tí politisku hugsjón, hann sá sum sína, eins trúgvur var hann móti viðskiftafólki sínum.

Við Pedda er Havnin vordin eina býarmynd fátækari.

Friður veri við minninum um Pedda.

Jóhann Mortensen

Cannabis:

Heilsulig skaðaárin

Ein frágreiðing frá granskarum við Addiction Research Foundation of Ontario

Marijuana og hasisj stáva frá cannabis plantuni, sum hevur verið dyrkað í fleiri öldir. Funnið er fram til meiri enn 400 kemisk evni í hesi plantuni. Yvir 60 av hesum, kend sum cannabinoidir, eru funnin bert í hasisj. Eitt av hesum evnum er delta-9-tetrahydrocannabinol, eisini nevnt delta-9-THC. Hetta evni orsakar meginpartin av teimum psykoaktivu árinum, plantan hevur. Tað finnst tvey ymisk slag av cannabis plantuni. Annað slaggið hevur nógv størri mongdir av THC enn hitt.

Í livirni verður THC skjótt umgjørt til eina blanding nevnd 11-hydroxy-THC, sum eisini er psykoaktivt, og til meira enn 20 onnur evni, sum ikki eru aktiv. Til fyrri stuttum vóru eingir álitiðandi hættir at rokna koncentrationina av THC og niðurbrótingarevni tess í kroppsvæskum, aðrir enn máting av radioaktiviteti í blóðinum og vevnað-

inum eftir tilseting av ávisari mongd av THC. Máting av THC og av teimum »totalu cannabinoidum« er nú mógulig orsaka av nýggjum tekniskum móguleikum. Men hesar kanningar kunnu to bert gerast í nøkrum fáum kanningarlaboratorium. Hesin veruleiki hevur darvað kanningunum av tí, sum hendir við THC og tess niðurbrótingarevni hjá menniskjum, iroknað spurningin um hvussu leingi THC verður verðandi í kroppinum.

Upphóping av THC í feittvevinum er ikki ávist við vissu hjá menniskjum, og tað er bert undir heilt serligum umstøðum ávist hjá djórum. Tað, at evnið verður verðandi leingi í kroppinum, er to ikki altíð einstýðandi við, at evnið hevur nakað eitrandi árin. Men, tá eitt evni er eitrandi í sær sjálvum, vil tað av sær sjálvum vaksa um móguleikarnar fyrri eitran hjá einum, sum

møguliga nýtur evnið.

Cannabis hevur ávirkanir, sum heilt avgjørt eru eitrandi á tann hátt, at tær kunnu orsaka heilsuligar skaðar, bæði beinleiðis og óbeinleiðis, men eisini aðrar ávirkanir sum ikki altíð eru skaðiligar. Nýtsla av marijuana, THC og tilikum syntetiskum kemikalium annaðhvørt hvørt sær ella saman við øðrum medicinskum evnum verður nú kannað sum mógulig viðgerð av epilepsi, »bredvinklet grøn stær« anorexia, astma og sum eitt evni til at lætta um kvalma og spýggju, sum fylgja við anti krabbameinsheilivágum.

Tað læknaliga brúkið av cannabis er ikki beinleiðis umráðandi í spurninginum um avkriminalisering av cannabis. Hetta kann klárt ávísast við tí veruleika, at medicinsk nýtsla av bæði morfoni og kokaini er fult lóglig, meðan ikki-medicinsk

Framhald á síðu 12

Pedda Egholm in memoriam

Týsdagin 28. desember 1982 fingur vit dattliga deyðsboðini av Pedda. Jens Peter Egholm. Jóladað fylti hann 66 ár.

Dagliga arbeiði sitt sum taxachaufførur í Auto hevði hann eisini røkt henda dag hann slóknaði um náttina.

Pedda var føddur 25. desember 1916, foreldrin vóru Jóhanna, ættað úr Skopun og Hans Jacob Egholm úr Havn. Av systkinaflokkinum eru brøðurnir báðir, Hans og Pedda nú farnir. Astrid búsettist í Havn og hinar systurnar, Jenny og Ingrid í Keypmannahavn.

Barnaheim teirra stóð niðri í Magnus Heinasongøtu.

Har teir báðir brøðurnir salu, Andor og Sven Eirikstoft seinri bygdu í Sverrisgøtu.

Rættuliga ungur visti Pedda hvat tað var at gerast heilsubrekaður. Livsleið hansara kom at gerast øðrvisi enn hann sum ungur sjómaður hevði ætlanir um. Fram undir krigsbyrjan sigldi hann sum maður við »Tjaldrinum«.

Hann var ein teirra sum kom undir ta lagnu

at gerast tuberklasjúkur. Lá á sanatorium í Høydølum og vann so dant heilsuna aftur, eftir at hann var lagdur undir skurð á Dronning Alexandrines Hospital, sum Landssjúkrahúsið tá kallaðist. Og hann var so ein teirra sum síðan bert hevði eitt lunga, og sjúkt, á tí lita.

Men fáur hevur verið ágrytnari enn hann í dagliga gerningi sínum. Røkti arbeiði sitt tað hann var mentur.

Tað lá djúpt í Pedda at vera virkin, gera sína skyldu.

Tað eru summi ið standa sum verandi teirra milium, ið meira enn tey flestu evna at verkja ans fyrri tí livsjáttandi, tí góða í tilveruni.

Í barnaárunum kom eg at ferðast nógv í barnaheiminum hjá Pedda: í heiminum hjá Johnnu og Hans Jacob. Haðani havi eg nokur av bestu barnamínum mínum. Um tað mundið tá tuberklasjúkan leikaði sum harðast. Tey kendu tá manga svára og tunga lutuna.

Hin evnarika unglingin Hákon mistu tey bert

18 ára gamlan, somuleiðis dóttursonin Hjalmar, 36 ár av sjúkuni.

Vann Pedda seg aftur, so bar hann sjúkueyðkennini uttan at tey flestu varnaðust, tí ikki vildi Pedda at nakar havi skuldi gerast burturúr sær.

Eg veit ikki um nakar hevur annað enn gott at bera honum, heilstoyptur, sum hann var.

Blíðsinni hansara, umsorgan fyrri sínum og at vera øðrum sum minst til byrðu, vóru eyðkenni sum søgdu alt um mannin.

Tá hann var komin fyrri seg aftur eftir sváru sjúkralæguna var hann eitt skifti lastbilchaufførur í Landshandlinum til hann so fór at verða taxachaufførur.

Seinri komu vit eisini at vera politiskir felagsmenn. Her fekt tú eisini djúpu sannføring hansara um mangar av livins veruleikum at vita.

Hann var ein av garduni av teim gomlu javnaðarmanninum í Havn sum ongandið lótu mál og mið síni úr eygsjón.

Ein teirra sum ongandið setti síni krov fremst, men mest gjørdi sin lut

sum felagsmaður sjálvkravdur.

Tá á stóð lá hansara lutur ongandið eftir. Var Pedda ikki á fundi, ja so var okkurt áfátt.

Fyri skjótt mongum árum síðani, tá eg eitt skifti var limur í líkningsarnevndini í Havn, fekk eg vitnisburðin um tað umdømi Pedda hevði millum mánna.

Oroyndur á hesum øki var tað ein fyrimunur at lurta eftir teimum »fortreffilgheitum«, sum har kundu koma fram.

So eitt kvøldið, tá vóru bilforarar fyrri skotum, ein teirra varð tikin fram sum serliga fyrimyndarlígt dømi. Tað var Pedda.

Bráðliga fór hann.

Saknaður verður hann. Sum trúgvi felagsmaðurin, hin góði vinurin, samstarvsmaður og arbeiðsfelagi.

Mong kenna saknin um ein góðan vin.

Hansara nærmastu, kona og børnini serliga.

Vit drypa høvur í djúpari samkenslu við tykkum.

Vit lýsa frið yvir minni um Pedda Egholm.

Jakup Lindenskov